

PROCES –VERBAL NR. 1
al ședinței ordinare a Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului
din 15 august 2023

A prezidat: **DI Dorin RECEAN, Prim-ministru,**
președinte al Consiliului Național pentru
Protecția Drepturilor Copilului

Participanți la ședința Consiliului (membri/delegați/invitați):

Alexei BUZU, vicepreședinte al Consiliului, Ministru al Muncii și Protecției Sociale
Adrian BĂLUȚEL, Secretar de stat, Cancelaria de Stat
Ala NEMERENCO, Ministru al Sănătății
Viorel GARAZ, Secretar de stat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Mihai MÎȚU, Secretar de stat, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
Valentina OLARU, Secretară de stat, Ministerul Educației și Cercetării
Igor TROFIMOV, Secretar de stat, Ministerul Afacerilor Interne
Nadejda BURCIU, Secretară de stat, Ministerul Justiției
Oleg CARA, director general al Biroului Național de Statistică
Ion DIAVOR, Director adjunct, Inspectoratul de Stat al Muncii
Vasile COROI, Avocat al poporului pentru drepturile copilului, Oficiul Avocatului Poporului
Sergiu SAINCIUC, Vicepreședinte, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova
Cătălina SCORȚESCU, Reprezentantă, Congresul Autorităților Locale din Moldova
Daria BURLACIUC, Membră, Consiliul Național al Tineretului din Moldova
Maha DAMAJ, Reprezentantă permanentă, UNICEF în Moldova
Flore ROSSI, Reprezentată UNICEF Moldova
Viorica DUMBRĂVEANU, Ofițeră pentru protecția copilului, UNICEF Moldova
Artiom SÎCI, Specialist în politici sociale, UNICEF Moldova
Elena LAUR, Manageră de angajare UNICEF Moldova
Teodora REBEJA, Manageră program, Fundația „Terre des Hommes”
Elena BOTEZATU, Directoare executivă, Centrul Internațional „La Strada”
Domnica GÎNU, Directoare de țară, AO „Lumos Foundation Moldova”
Dumitru DÎRUL, Consilier juridic, Instituția Religioasă Misiunea Socială „Diaconia”
Daniela SÎMBOTEANU, Președintă AO „Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii”
Stela VASLUIAN, Directoare, Filiala din Moldova a Asociației „Amici dei Bambini”
Anna SEVERIN, Lideră de Proiect, A.O. Keystone Human Services International Moldova Association
Liliana ROTARU, Directoare, CCF Moldova, Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei
Daniela MĂMĂLIGĂ, Directoare, AO Parteneriate pentru fiecare copil
Maia BĂNĂRESCU, ex-Avocată al poporului pentru drepturile copilului
Ludmila UNGUREANU, Șefă, Changing the Way We Care Moldova
Viorelia MOLDOVAN-BATRÎNAC, Coordonatoare Program, Changing the Way We Care Moldova
Ghenadie NEAMȚU, Ofițer principal, Ministerul Afacerilor Interne
Diana DOROȘ, Secretar al CNPDC, Șefa Direcției, Cancelaria de Stat
Natalia POSTÎCĂ, șofă adjunctă al Direcției, Cancelaria de Stat
Angela ZAGAICIUC, consultantă principală, Cancelaria de Stat

ORDINEA DE ZI:

Cuvânt de deschidere. Aprobarea proiectului ordinii de zi
DI Dorin RECEAN, Prim-ministru, Președinte al CNPDC

1. Prezentarea situației actuale în domeniul protecției copilului: Implementarea Programului național pentru protecția copilului 2022 - 2026;
Servicii pentru copii și familii cu copii în cadrul reformei RESTART;
Propuneri privind instituirea Grupurilor tematice ale CNPDC, conform obiectivelor Programului național
DI Alexei BUZU, Ministrul Muncii și Protecției Sociale, vicepreședinte al CNPDC
2. Conceptul Copiilor apărători ai drepturilor omului (CADO) și recomandări pentru Republica Moldova
DI Vasile COROI, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului
3. Prezentarea Studiului privind Evaluarea capacității și răspunsului multisectorial față de cazurile de abuz și exploatare sexuală online asupra copiilor, în baza Modelului de Răspuns Național We Protect;
Prezentarea Conceptului/Proiectului planului de acțiuni privind siguranța copiilor online.
Dna Elena BOTEZATU, Directoare Executivă, Centrul Internațional La Strada
4. Aprobarea Planului de activități ale Consiliului pentru semestrul II 2023
Dna Diana DOROȘ, Secretara, CNPDC

DESFĂȘURAREA ȘEDINȚEI:

Dorin RECEAN, Prim-ministru

A deschis ședința Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului (în continuare - Consiliul), cu un cuvânt de salut, menționând în mod special actualizarea cadrului normativ al organizării și funcționării Consiliului, rolul copiilor în dezvoltarea societății, importanța protecției copiilor în condițiile actuale economice, sociale și de mediu, precum și rolul instituțiilor și societății per general în realizarea drepturilor copiilor.

A fost menționată aprobarea de către Guvern și prezentarea în Parlament a Programului de reformă a sistemului de asistență socială RESTART, elaborat de MMPS, care are ca scop îmbunătățirea serviciilor sociale în general, inclusiv în domeniul protecției copilului.

Propuneri suplimentare referitor la ordinea de zi nu au fost, fiind acceptată unanim.

Subiectul I: Prezentarea situației actuale în domeniul protecției copilului: Implementarea Programului național pentru protecția copilului 2022 - 2026; Servicii pentru copii și familii cu copii în cadrul reformei RESTART; Propuneri privind instituirea Grupurilor tematice ale CNPDC, conform obiectivelor Programului național

Alexei BUZU

A menționat despre importanța relansării activității CNPDC.

Au fost prezentate informații privind protecția socială a copiilor, aspectele îngrijorătoare privind situația acestora și măsurile întreprinse în cadrul Programului național de protecție a copilului 2022-2026:

- Sărăcia copiilor care a crescut din 2022, acțiunile fiind axate pe prestațiile sociale, ajutorul social, indemnizațiile lunare, extinderea serviciului social pentru familiile cu copii ș.a.
- Violența asupra copiilor: o constrângere ar reprezenta sistemul de colectare a datelor, astfel acțiunile sunt orientate spre implicarea specialiștilor la nivel local, consolidarea mecanismului intersectorial. Dezvoltarea și asigurarea funcționalității centrelor regionale de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor (Nord și Sud) – După multe eforturi am reușit în luna martie 2022 să deschidem primul Centru regional de asistență integrată a copiilor victime/martori ai infracțiunilor din mun. Bălți. Până la finele anului 2026 urmează a fi deschise încă două Centre regionale și anume pentru regiunea de sud a republicii (în mun. Cahul) și pentru regiunea centru (în mun. Chișinău). Crearea agenției naționale de prevenire și combaterea violenței în familie.
- Modul de acordare a suportului pentru copii aflați în situație de risc

- Copii în conflict cu legea: crearea grupului de lucru din cadrul MMPS pentru discutarea acestei probleme.

Oportunitățile în cadrul programului RESTART: Miza reformei RESTART este de a reforma sistemul, de a interveni pe dimensiunea managementului și proceselor din sistem, asigurând astfel creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă. În serviciile sociale de bază sunt incluse în mod prioritar serviciile sociale pentru care există cerere și nevoi neacoperite.

Serviciile sociale de bază destinate copiilor vor include componentele:

- prevenirea separării copiilor de familie;
- reintegrarea copiilor în familii;
- dezinstituționalizarea;
- dezvoltarea serviciilor sociale destinate copiilor;
- protecția anumitor categorii de copii cu nevoi speciale.

Ieșirea din serviciu constituie o probabilitate mai mare în cazul copiilor care beneficiază de servicii sociale, fiindu-le oferite oportunități de a ajunge adulți cu autonomie și deprinderi de viață independentă care nu vor avea nevoie de asistență socială sau familiile cu copii care întâmpină dificultăți în anumite perioade din viață pentru care sprijinul primar și secundar să constituie o oportunitate de a reveni la ritmul normal al vieții.

Sergiu SAINCIUC

A menționat despre importanța modificărilor cadrului legal, care exclud prevederi discriminatorii față de mamele angajate în câmpul muncii, care nu beneficiau de indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului.

Un alt aspect care susținem este necesitatea acordării suportului structurilor asistenței sociale din cadrul APL în vederea fortificării capacităților acestora în implementarea cadrului legal.

Liliana ROTARU

A salutat și a menționat importanța majorării indemnizației zilnice pentru copii rămași fără ocrotire părintească. Totodată a înaintat propunerea de micșorare a vârstei copiilor care beneficiază de această indemnizație.

Maia BĂNĂRESCU

A salutat reluarea activității CNPDC, precum și importanța reformei RESTART.

A sugerat necesitatea revizuirii formulei de calcul a minimumului de existență pentru copiii cu dizabilități, precum și identificării căilor de oferire a ajutorului social nemijlocit copiilor.

Maha DAMAJ

A menționat caracterul ambițios al Reformei RESTART și a reiterat importanța preluării, pe parcursul implementării acesteia, a finanțării de către stat a serviciilor dezvoltate de către UNICEF și MMPS. Obiectivul de bază fiind reducerea sărăciei copiilor.

Pe parcursul implementării Programului național pentru protecția copilului 2022-2026 să fie analizată oportunitatea elaborării și aprobării unei Strategii naționale pe termen lung la subiectul protecției copilului.

Ala NEMERENCO

A atras atenția membrilor Consiliului la problema neglijării copiilor, fapt ce a sporit în ultima perioadă numărul copiilor victime ale accidentelor casnice, rutiere etc și necesității comunicării cu părinții și atenționării asupra riscurilor.

Subiectul II: Conceptul Copiii apărători ai drepturilor omului (CADO) și recomandări pentru Republica Moldova

DI Vasilie COROI, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului

Rețeaua europeană a ombudsmanilor pentru copii (ENOC) își exprimă îngrijorarea profundă ca răspuns la încălcările repetate și raportate cu care se confruntă copiii apărători ai drepturilor omului, acționând în fața publicului. Comitetul pentru Drepturile Copilului, în cadrul Zilei de discuții generale din 2018, a consfințit că și copiii care „nu se văd ca atare sau nu sunt considerați și numiți ca atare de către alții” sunt într-adevăr

apărători ai drepturilor omului dacă „întreprind acțiuni pentru promovarea, protejarea și îndeplinirea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor copilului”.

Statele ar trebui să se abțină de la orice acțiuni care împiedică sau subminează eforturile organizațiilor societății civile de a apăra copiii apărători ai drepturilor omului. Statele au obligația de a proteja CADO în mod eficient în exercitarea drepturilor lor, inclusiv dreptul la libertatea de asociere, întrunire pașnică și acțiunea publică în general.

Statele ar trebui să creeze toate condițiile adecvate și necesare pentru a împuternici copiii care acționează sau aspiră să acționeze ca apărători ai drepturilor omului, în conformitate cu dreptul lor de a fi auziți, să participe la luarea deciziilor și să își exercite libertățile, drepturile civile și politice.

În acest sens a fost menționat în mod special Proiectul de lege privind apărătorii drepturilor omului, unde un capitol aparte ar fi dedicat CADO și măsurilor de împuternicire a acestora.

După cum a fost recomandat de ENOC, Republica Moldova a ratificat Protocolul Opțional la CRC privind Procedurile de Comunicare pentru a permite CADO să depună plângeri pentru încălcarea drepturilor omului la Comitet și să caute remedii efective. Acum este important de a disemina conținutul Protocolului și a facilita accesul la IIDC/INDO-uri într-o manieră adecvată vârstei și accesibilă adulților și copiilor, inclusiv celor cu dizabilități.

Subiectul III: Prezentarea Studiului privind Evaluarea capacității și răspunsului multisectorial față de cazurile de abuz și exploatare sexuală online asupra copiilor, în baza Modelului de Răspuns Național We Protect; Prezentarea Conceptului/Proiectului planului de acțiuni privind siguranța copiilor online.

Dna Elena BOTEZATU

Evaluarea Capacității de Răspuns Multisectorial (ECRM) a fost realizată conform domeniilor de intervenție stabilite prin Modelul de Răspuns Național al Alianței Globale WeProtect pentru prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor. Studiul a avut ca scop să evalueze răspunsul curent al autorităților din Republica Moldova pe trei dimensiuni: prevenire, justiție și protecția victimelor.

În ultimii ani, Moldova a întreprins pași importanți în domeniul combaterii abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor, inclusiv în mediul online, prin asumarea unui șir de angajamente și realizări.

Existența unor politici legislative, publice și instrumente în acest domeniu va permite Moldovei să avanseze în răspunsul său față de abuzul și exploatarea sexuală asupra copiilor în mediul online și să abordeze principalele provocări, fiind asigurate următoarele premise:

- Angajament la nivel înalt pentru combaterea AESC online și offline prin elaborarea unor politici comprehensive și implicarea tuturor instituțiilor vizate în implementarea acestora; Cadrul legal național ajustat la standardele internaționale reflectate în tratatele internaționale și Directivele Europene relevante;
- Consolidarea capacităților profesioniștilor din sectorul public și privat, pentru o înțelegere comună a problemei și responsabilităților fiecărui sector pentru un răspuns sistemic, față de riscurile și nevoile specifice pe care le pot avea copiii, precum și a măsurilor care trebuie luate pentru a răspunde acestora;
- Resurse financiare suficiente pentru punerea în aplicare a politicilor naționale care vizează prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor;
- Investigații calitative ale AESC online și offline, cu un răspuns centrat pe victimă, pentru a evita revictimizarea ulterioară a copiilor și pentru a permite reabilitarea lor prin asigurarea unei intervenții eficiente; Îndrumări și proceduri operaționale pentru o cooperare eficientă a instituțiilor de aplicare a legii, cu serviciul hotline și companiile din domeniul TIC pentru înlăturarea MASC de pe Internet în termenii prompți,
- Programe de reabilitare și resocializare pentru agresorii sexuali, pentru a reduce riscurile de recidivă și pentru a preveni comiterea infracțiunilor sexuale împotriva copiilor.

Elaborarea Planului de acțiuni pentru siguranța copiilor online urmează a fi realizată în cadrul Programului național de protecție a copilului 2022-2026, pe platforma Comisiei specializate a CNDO pentru Convenția Lanzarote, și care va reprezenta o Foaie de parcurs pentru autoritățile de resort.

DI Dorin RECEAN, Prim-ministru

A apreciat înalt eforturile depuse de Centrul Internațional „La Strada” pe parcursul activității sale în Moldova în domeniul prevenirii și combaterii abuzurilor față de copii, inclusiv online.

A exprimat convingerea că un factor determinant în prevenirea abuzurilor sexuale față de copii este promovarea educației sexuale a copiilor, fapt ce ar reduce semnificativ riscurile de abuz.

Subiectul IV: Examinarea și agrearea Planului de activități ale Consiliului pentru semestrul II 2023**Diana DOROȘ**

Proiectul Planului de activități al Consiliului a fost elaborat de către Secretariat în baza propunerilor parvenite din partea membrilor. Urmare a examinării acestora, Secretariatul propune de a diviza subiectele în: (i) subiecte ce pot fi discutate direct pe platforma CNPDC și (ii) subiecte ce urmează a fi discutate pe platforma Grupurilor tematice, create de MMPS în procesul de implementare a Programului național pentru protecția copilului 2022-2026, iar în cazul în care aceste subiecte vor necesita discuții și decizii la nivel înalt, acestea vor fi prezentate pentru decizii în cadrul Consiliului.

Maha DAMAJ

Propune a examina oportunitatea de a diviza subiectele în funcție de mecanismele internaționale de raportare la care acestea se referă.

Sergiu SAINCIUC

Se propune examinarea unui subiect suplimentar: Prevenirea și combaterea muncii ilegale a copiilor și tinerilor.

Daniela MĂMĂLIGA

Ținând cont de faptul că majoritatea subiectelor din Planul de activități necesită o abordare intersectorială, se propune o sintetizare a acestora și examinarea lor nemijlocit pe platforma CNPDC, or multe dintre subiecte au o istorie de examinare la nivel tehnic, dar necesită decizii la nivel înalt.

Diana DOROȘ

În contextul relansării activității CNPDC după o pauză de 3 ani, pentru asigurarea activității eficiente a Consiliului, este judicios ca unele subiecte să fie examinate la nivel tehnic, despre evoluția examinării Grupurile tehnice vor informa Consiliul. Totodată, soluțiile și deciziile pe subiectele sensibile vor fi prezentate și luate pe platforma CNPDC.

În cazul identificării unor blocaje în examinarea subiectelor, pentru asigurarea abordării intersectoriale a acestora, Secretariatul va convoca Grupuri de lucru ad-hoc.

Alexei BUZU

Este oportun de a stabili termene de examinare a subiectelor menționate în Plan.

Dorin RECEAN

Se propune de a include subiectele pe agenda ședințelor Consiliului în proporție de 50/50, cele înaintate de autoritățile publice/cele înaintate de organizațiile societății civile și partenerii de dezvoltare.

În lumina celor discutate și a propunerilor parvenite, Secretariatul va definitiva Planul de activitate al CNPDC pentru semestrul II 2023.

În încheiere, a mulțumit participanților pentru participare activă și discuții productive.

**Prim-ministru,
președinte al Consiliului
National pentru Protecția
Drepturilor Copilului**

Dorin RECEAN